

Historia aegri spasmo intestinorum laborantis resoluta. Et sub schemate dissertationis medicae ... / sub praesidio Dn. Eliae Rudolphi Camerarii ... publico examini exposita, à Johanne Zellero ... d. 31. Julii.

Contributors

Zeller, Johann, 1656-1734.
Camerarius, Elias Rudolph, 1641-1695.
Universität Tübingen.

Publication/Creation

Tubingae : Typis excudit Gregorius Kerner, 1680.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/egz6z3ej>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

HISTORIA
ÆGRI
SPASMO
INTESTINORUM
LABORANTIS,

Resoluta

SUB SCHEMATE DISSERTATIONIS
MEDICÆ,

Annunte Supremo Numine,

Sub PRÆSIDIO

DN. ELIÆ RUDOLPHI

CAMERARII, Phil. & Med. Doct. ac P. P.

Ordin. Facult. h. t. Decani Spectatissimi, Consilarii &

Archiarri Wirtemberg. Dn. Patroni & Præ-
ceptoris Colendissimi,

Publico Examini exposita,

JOHANNÉ ZELLERO, Lienzingens.

D. 31. Julii.

Horis antemeridianis, in Auditorio Medico.

TUBINGÆ,

VIRIS.
*Summè Reverendis, Dignissimis, Amplissimis
& Præclarissimis,*

DN. JOH. CUNRADO ZELLERO,
Serenissimo Würtembergiæ DUCI à Consiliis, Ordin.
Provincial. Selectioris Senatus Assessori Seniori, Cœno-
bii Bebenhusani Præsuli & Generali Superintendenti Di-
gnissimo.

DN. JOHANNI ZELLERO,
Ordinum Provincialium Consiliario Gravissimo, Abbati
Alpirspacensium Meritissimo, Speciali Diæceseos Vay-
hinganæ Superintendenti Dexterrimo.

DN. M. JOH. WOLFGANG SCHOLLIO,
Pastori Wiersheimensium Vigilantissimo.

DN. M. CHRISTOPHORO ZELLERO,
Præceptori Superiori in Collegio Mulifontano Monaste-
riali, ut & Ecclesiæ ibid. Ministro fidelissimo.

*DNN. Patruo, Parenti, Affini &
Fatri,*

Patribus, Studiorum Morumque Directoribus
maximopere suspiciendis, æternùm vене-
randis & longè dilectissimis,

Differtationem hanc

Offert & dedicat.

Nepos, Filius & Frater

Devotissimus, Obsequentissimus,

Audictissimus

JOHANNES ZELLER.

HISTORIA.

Calendis Martii Anno 1680. consilium *Medici* petiit Vir 40. circiter annorum, literis à juventute strenuam navans operam, staturæ proceræ, habitus gracilioris, capillis subfuscis præditus. Triennio abhinc, ut & anni prioris tempore verno, tales, quales nunc dolores utraq; vice cum subsequente paresi (acidulis & thermis post sublata) expertus, in scheda, quæ bina ista vice ex *Alius Medici* tum sibi familiaris consilio usurparat, exhibens descripta medicamenta sequentia. R. H. malv. cerefol. petroselin. fl. chamomill. sambuc. summitat. aneth. ana. mß. sem. cumin. carvi ana ℥ij. coqu. in lacte vaccino q. s. R. colatur ℥ij. Electuar. lenitiv. Fl. cass. pro elyß. ana. ℥j. El. de bacc. laur. hier. pier. ana. ℥ß. ol. ruth. chamomill. amygd. dulc. ana. ℥j. sal. commun. parum. M F. Enema. Aliquoties reiterat. R. Herb. absynth. fragar. fl. violar. ana. mß. rad rhabarb. ℥ß. polypod. q. ℥j. turpeth. ℥ij. fol. senn. s. s. ℥j. Agar. trochisc. ℥ß. passular. min ℥ii. cort. citr. arant. cinamom. ana. ℥j. tartari crudi. ℥ij. infund. per noctem in aque fontan. ℥ijß. manè ebull. Dentur quotidie pro dosi ℥iv. add. tertio die dos. extract. diacarth. ℥ß. R. Aq. carminativ. M. anisi, menth. ana. ℥ß. syr. anis. ℥vi. Elix. vitriol. M. ℥j. M. D. ad vitrum. S. Mixtur/ davon bisweilen ein paar Löffel voll zu nehmen. R. Pil. Francos. ℥ß. D. S. Exier=Villulen/ davon 15. auff einmal ein Stund vor dem Nachessen zu nehmen. R. Empl. de crust. pan. ℥ij. ol. absynth. mac. nucist. cinamom. ana. gtt. iiij. M. D. S. Magenpflaster. Conquerebatur jam per biduum vel triduum alvum sibi non ut aliàs liberam fuisse, appetitum imminutum, heri horis matutinis intensos ventris subortos dolores de hora in horam crescentes, noctem se penitus insomnem trans egisse proximam, vomuisse: Examine secundum Artis requisita instituto, diebus Martii Calendis, quæ deprehendit Medicus sunt sequentia: Color vultus & oculorum ad flavedinem inclinans cum plumbeo qd. permixtus erat, ut & cornu ferè referrent oculi non sereni, appetitus non prostratus solùm, sed & nausea vehemens, ut & carnis juscula vel odore saltem percepta averfaretur, sitis intensa, vomitus & assumpto-

rum, & mucī viscidī, anxietas, jaſtatio, cardialgia vehemens, mox à vomitu parū remittens, dolores circa umbilicum, qui retractus dorsum versus, ut foveam formet, in ventre fixi, modò infra, modò supra ipsum, modò ad latera, vagi, circa lumbos enormissimi, ad desperationem ferè adigentes, modò perforantes, modò contorquentes, rodentes, modò pungitivi, ardentes, potissimū constrictivi, distensivi à superioribus ad inferiora, per primum decubitum aliquantum remittentes, alvus constipata, ut nè unicus quidem egrederetur flatus, ischuria, rigor aliquando levis, calor autem vehemens, modò mitior, modò exæstans, cordis, sed recurrens, palpitation, pulsus frequens, celer, validus, compressio pectoris spiritum detinens, vigilæ, sudor aliquando angens, lassitudo ulcerosa, dolor inguinum & scroti distensivus. Suasit, ut quibusvis sex aut octo horis clyster, etiamsi nihil educat, domesticus injiceretur. R. lact. vaccin. (alternando, aliquando jusc. carn. aliquando cremoris hordei) ℥ss. ol. lini (cui chamomill. & ruth. aliquando substituit) ℥j. vitell. ovor. n. ij. butyr. recent. ℥vj. sal. comm. parum. Præscripsit pulv. R. Corn. alc. phil. calcinat. C. C. philos. calcinat. crystall. preparat ana. gr. XV. sal. absynth. chamomill. ana. gr. V. M. F. pulv. dividatur in 2. part. æquales. S. Pulver / davon das eine vor / das andere Nachmittags zu nehmen / & R. Aq. scorzon. chamomill. taraxac. acetos. ana. ℥jss. syr. e succ. arant. ℥vj. M. D. S. alle halb Stund ein paar Löffel voll das vorzunehmen. Empl. de tacamahac. Schröderi Thaleri magnitudine scrobiculo cordis imponi curavit, vino penitus omni interdicens, sequens decoctum pro ordinario commendans potu. R. C. C. ust. ℥vj. rad. scorzon. visc. quern. ana. ℥ß. sem. sænic. ℥j. pro mensura una aq. & ob situm intensissimam tempore matutino haurtum acidularum Dainacensium concedens, nec ullum assumendum cibum præter juscula carniū injungens. Vesperi dolores intensiores, ischuriæ perdurans, vomitus amarus, flavus, copiosus; præscripsit: R. sem. 4. frigid. excort. ana. ℥ß. papav. alb. ℥ß. F. cum Aq. acetos. fragor. tarax. ana. ℥j. Emuls. R. Unguent. clysmatic. ℥ß. ol. lumbr. chamomill. ana. ℥vj. M. D. S. äußerlich den Leib oft damit zu schmieren. Per noctem vigilæ torquebant cum summo dolore continuæ, Ægro vix oculos claudenti quasi terre factis concutiebantur membra, delirabat leviter. Tertio morbi die perdurabant, in ò ingravescabant singula, vomebat modò mucum album spumosum, modò humorem viridem acidum. Jussit Medicus, ut repeterentur pulvis, Wasser / pulveri tamen addendo pulv. epil.

epil. mirabil. Myrs. & lumbr. preparat. ana. ℥ss. cum externis ac umbilic. illineretur. R. Axung. anser. ℥ij. Bals. Zibeth. ℥ss. M. D. Vesperis vomitus cessabat, urina, sed parciore tamen quantitate, cruda flamma mea mittebatur; Noctis sub initium deglutiendas suasit sequentes pilulas. R. Theriac. celest. gr. iij. extract. papav. compos. gr. ij. cinabar. nativ. gr. j. M. F. pil. Nox iterum insomnis, tamen aliquantum tolerabilior prioribus; Manè dolores non ventris solum, sed & extremorum lancinativi immaniter affligebant; pulv. & Wasser / denuò repetenda, simulque nucham & spinam seq. ol. inungendam præcepit. R. ol. lumbr. ℥j. vulpin. è flor. Slotan. ana. ℥j. pingued. viperin. Ital. ℥j. M. D. Vesperis deflere incipiebat æger, urinam subeculam ostendentem mittebat. Præscripsit pil. R. Theriac. celest. Extract. papav. compos. ana. gr. iij. Laudan. opiat. cinab. nativ. ana. gr. j. M. F. pil. Per noctem à nimia vehementia parùm cessabant dolores, clysteres huc usque continuati, licet nihil secum duxerint; Die quinto sensim remiserunt dolores, venter pristinae restitutus formæ: pulv. & Wasser rursus assumpta fuere. Nox insecuta quies, somnus per quinque horas, mane alvus sponte aperta cum flatibus copiosis. De nulla amplius conquerebatur æger molestia, quàm lassitudine quadam & levi intestinorum quasi excoriatione. Per triduum mane & vespere pro lubitu non cura, ut vocant, usus acidulis, penitusque restitutus fuit per Dei gratiam salvus hæcenus & incolumis.

RESOLUTIO.

I. **T**Hema Exercitij Disputatorij seleni placuit non intricatæ cujusdam controversiæ enodatio in mera consistens λογισμαχία, ac absque ullo in praxi usu finiens, nec experimentum quoddam ad Authoris non Naturæ placitum violenter factum, nec novæ cuidam morbo assignatio cause, Medicum ad ægri lectum confundens potius quàm juvans, sed hæc ab Excell. Dn. Præs. mibi communicata Curationis Historia, cum tales casus frequenter occurrant multum tam Medicum, quàm ægrum fatigantes, ut hic mortem sæpius aliàs terribilium terribilissimum præ vita exoptet. Rationes ergo & Affectus & Curationis exponam brevibus, de curatione tum ipsius aliis vicibus infestantis, tum subsequen- tis Pareseos hic agere meum non ducens, cum aliorum acta examinare, censere, taxare verecunda me prohibeat modestia.

II. Trita ergo ab ἀποσ. ad ἴεσιν viâ incedens dico, hunc affectum Non fuisse Dolorem Nephriticum, quia non fuit gravativus, non semper fi-

xus, non lumbis solum, non renum & ureterum regione circumscriptus dolor, alvus hinc penitus occlusa, nulla stranguria, nullus in glande pruritus aut dolor, non femoris stupor, nec ante, nec in, nec post morbum sabulosa excreta fuerunt, æger nunquam antea nephritide laboravit. *Non Hystericum*, quia, præter alia, vir hic ægrotavit, quanquam in pluribus fœminis talis spasmus, qualis hic, pro hystérico dolore à Quibusdam Medicis tractetur. *Non à grumis sanguinis*, quia nulla externa præcessit violentia, animi deliquia, corporis ac abdominis frigiditas abfuerunt, quæ aliàs signa colicæ à sanguine grumoso ponit *Glückrad D. Colica* §. 20. nullus excretus fuit grumus. *Non à puræ*, cum inflammatio abfuerit, nec puris dejectio secuta. *Non in peritoneo solum & musculis abdominis*, quia harum partium dolores in profundo non sunt, & tactu explorantur. *Non tormina ventris scorbuticis familiaria*, hæc enim per intervalla infestare, diu durare, nec alvo etiam soluta aut flatibus exeuntibus mitescere solent, ut testatur *Charleton de Scorbuto cap. 14. art. 9.* absentibus hinc præprimis aliis scorbuti signis. *Nec Colicam*: A causis frigida, viscida, pituitosa, quia non stabilis & fixus dolor, sed fitis, calor p. n. & alia adfuerunt. *Nec flatulentam*, cum non distentum, extensum, tumidum fuerit abdomen, alvus nunquam soluta, flatibus generandis apta non præcesserint; (Flatustamen incarceratos imò crudos in hoc ægro suum contulisse symbolum non negaverim.) *Nec biliosam*, quia bilis in hoc casu degener penitus erat, alvus solvebatur nunquam, dolores constriktivæ, ipsa constrictio, & cordis palpitatio aderant. *Nec contagiosam, malignam*, quæ satis frequens aliàs est, ipse enim æger nec ab alio infectus, nec alium infecit. *Nec Colicam ab inflammatione aut erysipellate*, quæ à dolore Iliaco sæpè non differt, (sicut & *Veteres* plerique Colicum dolorem sub Ileo comprehenderunt,) quod præter plura jam adducta, decubitus pronus & abdominis compressio non solum dolores non intendens, sed quasi per inducias sopiens, doloris pulsantis absentia, & febris mitior quàm ab inflammationibus, docent. *Nec ab intestinorum dislocatione*, non enim herniosus est æger, nec violentus præcessit motus. *Nec à Saturno, lithargyrio* aut aliis hujus prosapiæ mineralibus, quæ metallifossoribus, tinctoribus & aliis quibusdam opificibus communis est, talia enim nunquam tractavit, licet ista aliàs, ut vocant, colica accuratius sæpè nostro accenseretur spasmò. *Nec colicam hæmorrhoidalem*, cum hæmorrhoides neque cæcas, neque fluentes, ante aut post morbum expertus

pertus sit. *Nec à vermibus*, horum enim nulla patebant signa, morbo soluto non prodierunt, ac dolor non per intervalla affligebat. *Nec à calculo, scybatis, aliisque duris*, venter enim contractus dolor gravior non fuit, nec talia excreta fuere. *Nec colicam catarrhalem*, quod descriptio hujus à *Capivaccio Med. pract. l. 1. c. 27.* monstrat.

III. Thesis ergo mea sit. Ex istis in Historia recensitis symptomatibus affectus, quo æger hic molestatus fuit, salutandus est *Intestinarum Spasmus*, nim. *contractio, tensio ac motio fibrarum intestinarum & vicinarum partium convulsiva*, à *causa acri nervosas ibidem partes irritante oriunda*, *varia ista secum ducens symptomata*. Contrahuntur, tenduntur ac moventur non eadem simul fibræ, sed his contractis, tenduntur aliæ, moventur hoc tempore hæ, alio illæ, contrahuntur non, prout obliquæ, circulares, transversæ in statu naturali contrahi solent, sed alio secundum longitudinem vario p. n. comprimente & convulsivo modo. *Spasmodum autem Intestinarum* ut insigniam, non indulgentia opus mihi esse duco, qua donat mulierculas tormina ventris in infantibus Epilepsiæ ventris nomine describentes *Drawiz de Scorb. p. 277.* Non enim saltem quasi, sed verus fuit Spasmus, cum *Tò formale*, ipsa nimirum contractio convulsiva adfuerit, sæpius enim ab acri causa laceratur, læditur, solvitur pars, at non talis fit, qualis hinc ad oculum patebat & in aliis nonnunquam conspicua est partibus, contractio, par illi, qualis in variis veri spasmis omnium sententiâ speciebus contingit; cum ipsa causa, quæ ad verum requiritur spasmus, adversitas nim. molestia aut acrimonia non dolorem solum & primariò, sed spasmus producens in ægro locum habuerit & principatum, & denique ipsum *subjectum* maxime dispositum ac aptum sit, membrana enim nervæ spiritibus animalibus perfusæ, quæ à talibus causis irritantur, fibræ, quæ moventur, copiosæ in intestinis & vicinis partibus sunt; quæ autem particula corporis partem voluntario præditam motu spasmodicè movere, contrahere, tendere valet, cur non & aliam, si causa adest, pariter movere posset, nec enim istarum partium fibræ tantum à se invicem differunt; imo potissimæ hæ partes, quæ *subjectum*, ut mox parebit, constituerunt, suo non sunt destitutæ motu in statu naturali. *Diätator Noster Prænot. Coac. απασπασία*, affectiones convulsorias, ut *Cornarius* vertit, vocat tales p. m. 386. Spasmus non fuit *per sympathiam*, ut vocant, quia nullum alium spasmus demum sequebatur. At, cur scapham non vocas scapham, inquires? laboravit hic Tuus æger colico dolore,

cur ergo novum fingis nomen, cur non colicæ præfigis? *Verum* 1. Non Colon solum, sed & alia hîc patiebantur intestina, non hæc solum intestina, sed & vicinæ partes. 2. Spasmus, primarius aff. &us, majus, quàm dolor, minatur periculum. 3. Frequentissimè dolores his à me descriptis vehementia non cedentes ventrem infestant ac potissimum colon, absque omni tamen spasmo. 4. Spasmo sublato & dolor colicus & reliqua cessarunt symptomata. 5. Ischuria colicæ communis absque nephritide non est. 6. Causa in tali casu, si per victum, medicamenta, pathemata animi, aut alia intenditur aut extenditur, non tam dolor crescit, quàm Epilepsia spasmodicus motus intensus oritur. 7. Affectus hic, ut ostensum, ab enarratis colicæ speciebus est diversus. 8. Ipsa cura à communi colicæ ab Authoribus plerisque præscribi solita curatione differt.

IV. Spasmi hujus *Subjectum* posui *Intestina & Partes vicinas*: *Intestina* nim. primariò & potissimum, tam *tenuia*, quàm *cæcum & colon*, modò circa hanc, modò circa illam partem, prout hostilis causa hîc vel illic aggrediebatur, imprimis colon propter tunicas, fibras & valvulas majores, huic obnoxium malo, (ex dolore certo colon aff. &um non colligo, quod aliifaciunt, cum non semper in omnibus individuis eundem obtineat situm) cum vicinis partibus, *ventriculo*, *mesenterio*, *musculis & membranis abdominis*, *peritonæo*, *pancreate*, *vesica biliaris*, *ureteribus*, *vesica urinaria*, & *renibus*. Hæ partes unà cum intestinis simul afficiebantur, propter *communione[m] nervorum*, quorum ortus, ramificationes, insertiones & communicationes ex *Bartholino & Willisio* hîc non reperam, *vasorum* aliorum tam sanguini, quàm chylo ac lymphæ transvehendæ dicatorum, ductuum in intestina hiantium, & *fibrarum*, intestinorum enim fibræ mesenterii inseruntur margini, propter *alligationem*, quæ invicem per *membranacea* perficitur *ligamenta*, ac propter per accumbentes sibi partes *transudationem* aut quemcunque *contactum*; Ex una vel pluribus simul harum causarum quod simul dictæ partes hæ vel illæ, singulæ tamen in ægro hoc affectæ fuerint, expositio symptomatum docebit. Ipsa intestina affecta fuerunt in exteriori, in interiori superficie, intra ipsas tunicas quatuor illas distinctas quidem artificiosè tamen invicem nexas, tam exteriorem tenuissimam nerveam interiorem, quàm glandulosam seu villosam, vermicularem crustam, velamentum bombycinum, ut vaviè vocant *Authores*, imò nec liberam, ut in naturali statu, ipsam cavitatem fuisse judico; Liberam autem cenſeo fuisse

fuisse *intestinum rectum*, cum extremitate intestini *coli*, cum clysteres absque negotio injecti, ac per debitum tempus retenti fuerint. Membrana ergo partium ante dictarum ac fibrillæ nervæ, intestinorum potissimum papillæ, à spiculis hostilibus irritatæ (nec, qui Spiritus animales, nec, qui Directorem seu Præsidem seu Principium determinans irritaridicit, mihi contradicet, cum nullum sine altero in corporis vivi parte viva agat) illa amoliri satagentes ac propulsare motum istum p. n. instituerunt, & fibras, quæ in omni spasmò subjectum primarium & adæquatum sunt, ad contractionem, tensionem & motum coegerunt. Istæ enim in notatis partibus, præsertim intestinis, transversæ, obliquæ, longæ, rectæ, in orbem protensæ, circulares, annulares, diversimodè intertextæ, variæ sunt, quarum quædam & pleræque corrugatæ, constrictæ, contractæ, aliæ tensæ fuerunt, ac expansæ, hinc ubi certa sive priori & posteriori intestini portione constricta media expandebatur, sive sola contrahebatur, dolor fixus, aliæ vagè spasmodicè hinc inde motæ plerumque cum corrugatione, unde dolor vagus obortus, ac ita intestina cum partibus vicinis p. n. contracta, tensa, mota, non tamen penitus constrictis vasis, fuerunt, modo contrario illi, cum à replentibus expanduntur, relaxantur, distenduntur. Annon præ nimio spasmò, & in hoc ægro intro suscepta fuerit intestini portio, vix negavero.

V. *Causam* posui *acrem* (prout pleraque adversa, molesta, inimica sub acrimoniæ aut spiculorum generali nomine comprehendere hodie amant Medici) in eum nim. acrimoniæ gradum exaltatam, ut irritet, id est, spiritus animales nervorum incolas suum sequentes Ducem & Directorem ad istam convulsivam contractionem pro auxilio ac profligatione invitet, vocet, cogat. Ludens autem in hoc ægro sub forma tam humorosa & crassiore, viscidiorè & tenui, subtili, volatili, quàm spirituosâ ac flatulenta infecit *gluten* illud *naturale nervosarum partium*, (non hîc succum illum nervinum à Quibusdam nutritioni partium præfectum, sed serum illud, humorem, mucum, quo omnes corporis & potissimum nervosæ partes perfusæ madent, sed & suum jamdum assimilationi proximum intelligo) ac acrius reddidit, quæ acrimonia ex seminali proprietate spasmus hunc, non aliud & diversum intestini malum, gignere valuit.

VI. *Fontes* autem, è quibus acris ista causa, hostilis illa adversitas scaturiit, sunt *sanguis*, sive heterogeneis jamdum tinctus humoribus, particulis, spiculis aut salibus, (voca prout lubet) sive ad locum affectum dum affluxit, demum infectus, corruptus, *lymphæ, chylus, cibi reliquie*,

(nam etiamsi exactissimam observasse se dietam retulerit æger, tamen & sub hac in istis periodos certas servantibus morbis à dictis & dicendis hi corrumpi solent) *fermentum ventriculi & intestinorum*, glandularum soboles, *mucus, bilis, succus pancreaticus, saliva, ac alvi fœces*. Hi omnes aut plerique hîc à sua nativa deviantes crassi, partim soli acrimonia & spiculis insignes fuerunt, partim juncti se invicem in ista acredine intenderunt, partim ob effervescentiam irritativam talem heterogeneitatem contraxerunt; hinc peccasse judico humores serosos, salsos, sulphureos, biliosos, acidos, alcalicos (nam proh dolor! in pluribus morbis adversi isti pugiles non ita, ceu in libris, separantur) lixiviosos, nitrosos, ponticos, austeros, modò hos, modò illos, modò istos, in hac vel illa parte, pro vario invicem, qui contigit, occurso, & noviter semper affluentis ac affluentis varia conditione, pro varia sub ipso morbi decursu à symptomatibus facta mutatione, modò tenues, modò crassos (nam visco involutibilis in morbis cudendis tenax est.) Ista autem degeneratio accidit partium tam ad elaborationem cujusvis facientium, quàm excretioni dicatarum, ut & materialis cause vitio. Istæ enim, quæ quasi per circulum hîc causam, suprâ subjectum inculavi, in hoc subjecto singulæ dictis modis suum contribuerunt momentum, licet ventriculum & intestina cæteras in hoc negotio, sed culpando, vincere symptomata monstrent. Cerebrum in colligendo hîc sero, quod Piso vult, primas non tenuit. Propter ergò vitam sedentariam & spiritus tam vitales quàm animales à coctione, generatione, activatione humorum ac fermentorum naturalium avocatos sensim sensimque deviarunt, desceiverunt ac istam contraxerunt indolem, quæ, ceu & nonnunquam congenita quædam, diularet aliquando, quasi cruda, compedibus stricta, à levissima v. causa maturatur, prorumpit & solvitur, & sic peregrinos nonnunquam fœces diu detineri dicit Grembs Arb. integr. & ruinos. homin. l. 2. c. 1. §. 5. n. 4. Causas remotiores è rerum Naturalium, Non-Naturalium & Præternaturalium serie post recuperatam sanitatem indagare superfluum censeo; sufficiat, temperamentum bilioso-melancholicum, vitam sedentariam & studia assèdua ad generandam cumulandam & detinendam dictam causam multum contulisse.

VII. In Subjectum igitur dictum exposita agens Causa, dum subsistebat ibi ac hærebat, agmen istud secum duxit symptomatum. Suas hic affectus habuit periodos à materiæ varia conditione & causarum mov. ntium, è quarum serie alia non excluderem, suscitatione, impulsu; sicut non solum alii sed & tales spasmodici intestinorum affectus nonnunquam fixas suas

accertas habent periodos, nonnunquam velut febres horis, mensibus aut annis anticipant, postponunt. Primo morbi die ante adventum *Medici* (nam rarò *Medicus* primo morbi vocatur principio) cum jam deviare, degenerare, moveri humores in istis partibus obvii ac sensim vellicare, irritare cœperunt, *descripta* primò non oboriebantur *symptomata*. Reliqua, quæ artificiosè interroganti *Medico* exposuit, potissima fuere sequentia. *Color vultus & oculorum* delineatus à sanguine resplenduit bile penitus degenerante ac lymphâ corrupta inquinato, ob humores supra descriptos loco chyli laudabilis per lactea adductos corrupto, & à spiritibus animalibus turbatis, confusis, in terrorem actis. *Nauseam* perversum penitus ventriculi fermentum, propulsi per p. n. istum motum illuc humores varii, & spiritus animales irritati induxerunt, ut non solum nullus appetitus, non solà n.aversatio cibi, sed & conatus ejiciendi molestum adfuerit. *Sitim intensam* excitavit humido debito destitutarum faucium, palati ac linguae exiccatio, oriunda, tam à salinis illuc copiosè v. actis particulis, quàm à nimio dolore ac vigiliis. *Assumpta & mucum viscidum vomuit* ventriculus, ab humoribus tam quantitate quàm qualitate molestis laceffitus, & per communionem membranarum in spasmodicum etiam motum actus. *Anxietatem, jactationem, cardialgiam*, acres illi ac adversi humores ventriculum quâ orificia potissimùm nimium lancinantes, torquentes generarunt, quin & cor à sanguine inordinatè motu & humoribus dicto modo laceffentibus se liberare conatum fuerit, nullus dubitq. *Umbilicum retraxit*, & istam formavit *foveam* mesenterium, quod corrugatum cum vicinis intestina retraxit, collegit, & sibi invicem quasi alligavit. *Dolores* istos enormissimos intensa causæ acrimonia in intestina & partes tenero ac exquisito sensu prædictas irruens creavit, rodentes falsedo acrior, ardentes & pungitivos sulphureæ, vel etiam effervescentes particulæ, contorquentes, comprimentes ponticæ & austeræ, constriktivæ & distendentes spasmodica quâ diversas intestinorum & vicinarum partes contractio, fixos, in certa sive contracta, sive inter contractas expansa parte hærentes, vagos in spasmodicè motis variis partibus vagantes causæ, perforantes ac credo viscida; Sensum veluti perforationis ab inæquali partium convulsione deducit *Piso de morb. à proluv. ferros. p. 253.* Humores & flatus non solum in tractunicas, sed & hic ibi impacti, impediti, ob viæ præclusionem detenti ita rodunt, lacearrant, distendunt, solvunt. *Lumbi* ob mesenterium substratum & forsan non liberam spinam doluerunt. *Alvum constipavit* contractio & constri-

Cilio intestinorum in uno vel altero loco, ac fecum segregatio læsa. *Flatus* egressus est *nullus*, quia crudi, non liberi erant, ac intestina corrugata exitum non concedebant; sub finem copiosi exierunt, quia libera patebat via remittente spasmō, crudi amplius non erant, imò annon denuò materia correctā exuscitabantur? *Ischuriam* ureteres, vesica imò & renes spasmodicum istud *morbus* simul experientes ac patientes causarunt. *Rigere* aliquando leviter sanguinis ad exteriora motus quodammodo interceptus, inæqualis & irritatio ista subitanea fecere. *Calor* pro varia sanguinis effervescencia variabat. *Cor* ad *palpitationem* sanguinis perversa crasis, inordinatus, concitatus motus & compassio nervosa ob nimium dictarum partium spasmum adegit. Idem sanguinis vehementior ac celerior motus *frequentem celerem ac validum* effecit *pulsus*. *Pectus compressit*, & *difficulter spirare* fecit ventriculi modò inflatio, modò constrictio, sanguinis effervescencia, diaphragmatis motus impeditus, nervorum pectoris musculis, pulmonibus ut & diaphragmati insertorum in spasmum etiam à nimia causæ intensione actorum vitium. *Vigilias* excitarunt nimii dolores, excellens sensibile molestum, spiritus quieti se daturos, se collecturos revocantes, vapores quasfrignei, acerrimi, volatiles, sanguis cum lymphâ inquinatus cerebri poros nimis distendens. *Sudorem argentem* lymphâ ex glandulis subcutaneis expressa constituit. Obsessi ab acribus istis humoribus ac flatibus musculi, & spiritus animales gravati, turbati, dissipati *ulcerosam* induxerunt *lassitudinem*. *Dolebant inguen & scrotum* distenta ob eorum membranas & in istam p. n. tensionem actas. Sub *Vesperam* ac per *Noctem* quædam horum symptomatum perdurabant, ob perdurantem causam, quædam intendebantur, ab aucta eandem, ob spiritus magis lacescitos, dissipatos, accedente *vomitum amarum flavo* expressa bile ex folliculo fellis, & humores obvios sua tingente unctura, ventriculum in istum cogente furorem, *terrore*, à nimia irritatione, à confusione spirituum, & *delirio levi* ob turbatos spiritus & accensos. *Tertio die* vomitu ejecta *mucosa, spumosa, viridia, acida*, expresso per vim ibi aliàs hærente mucō & succo pancreatico cum bile in spumam propter effervescenciam & agitationem humorum elatis, insimul ob animi consternationem, dolores intensos, aliasque internas causas fermento ac bile penitus degenerante, imò obviis aliis humoribus acescentibus. Cessabat *Vespera* vomitus, pauca prodibat urina, quia humores alterari, subigi, domari, coqui, maturari, spicula remittere de acumine incipiebant. *Quarto die* vehementi ventris & *extremorum* accessit

dolor, cum in negotio Natura seu Archieus ferveret, & materia ad extrema moveri incipiens nervos ibidem afficeret; (sub quo dolore aliàs si non debite tractantur ægri, præ foribus instat Paresis) vehementissimum dolorem adhuc creans, etiamsi spasmus remittere cœperit. *Vesperis & nocte*, istum insequente diem flatus quodammodò egrediebantur, doloribus à vehementia aliquantum cessantibus, magis edomita materia. *Quinto die* multum remisit spasmus, tandem penitus sublatus, ut per liberam jam fæces & flatus egrederentur viam; fatigante adhuc lassitudine, à vigiliis, doloribus, jactatione ob spirituum jacturam residua, & levi quasi excoriatione, usque dum penitus in pristinum statum ac figuram partes redire affectæ, dolebant nimis, quem dolorem æger aliter ac isto simili exprimere non potuit.

VIII. *Signa diagnostica*, quæ Ordo postularet receptus, ex modò dictis & supra Th. 2. adductis patent. *Prognosis* quod spectat, spe lactavit Medicus ac sustentavit ægrum, licet penitus desperantem, non solum fucata, ad quod sæpius *Medici* coguntur, sed vera, quia per Dei Gratiâ plures hoc affectu laborantes jam pristina restituerat sanitati, prudenter tamen non solum se munientis prognostico, sed in cura prospiciens, nè paresis subsequatur aut epilepsia. Sublequi n. illa solet, quando causa morbifica alienâ indolem, (quia non dolorem, non spasmus, sed impotentiam movendi membris inducit,) sive suâ, sive humorum heterogeneorum permixtorum, sive ciborum, potulentorum, sive medicamentorum aut alia culpa induens ad artus & pedes, quorum nervi ob compassionem, dolores, vigiliis, jactationes, jamdum debiles, vehitur; Non quidem eam, quæ in intestinis hæret, transferri, sed eam, quæ in itinere ad intestina est, ad artus effundi eleganter ac sufficienter probat *Excell. Dn. D. Meizgerus, Patronus atque Præceptor meus ad dies vitæ filialis obsequio colendissimus disp. de circul. sangu. tertia eruditissima.*

IX. *Indicabant in hoc ægro & postulabant partes vellicatæ, constrictæ, tensæ, motæ in debitam figuram, situm, laxitatem & naturalem motum reductionem, spiritus animales irritati quietationem, collectionem, furibundiligationem, causa acris, ferox mitigationem, imminutionem, deviacrasis, inæqualiter figuratæ particula restitutionem, tenacitas correctionem, membranosæ nervosæ partes roborationem, & vires restorationem; Quæ singula effectui daturus Medicus descripta præscripsit ac suavit Medicamenta. Clysteres, ut demulceret, oblineret humores acres, ac intestina blando calore ac balsamica oleosa vi consolaretur; Sal commune in mo-*

dica addens quantitate, ut spicula quodammodò infringeret & detentionem clysterum præcaveret. Non solum sæpius reiterata ista injectio non nocuit hoc in aff.ctu, (quod in alio nimis distendendo, relaxando, sursum pellendo fieret) quia nulla fermentationem cientia, acris, aut vehementia continebant ingredientia, sed & multum profuit, quia ad stric-
turam solvendam, tensionem tollendam, & motum inhibendum modis ante dictis multum faciebant, non obstante, nihil per alvum eduxisse, cum id fieri, ut infra attingam, vel non debuerit, vel non potuerit. *Pulverem, ex Imbibentibus & Nervinis, ut tenues, acres, biliosos, sulphureos, nitrosos, lixiviosos, serosos, acidos ponticos humores absorberet, saturando corrigeret, angulos, spicula obtunderet, effervescentiam sedaret, nervosas partes, quod facit juxta alia potissimum cornu alcis, roboraret, & causam insensibiliter imminueret, (cinis cornu cervi ab occulta quadam proprietate valdè conferre creditur ad dolorem colicum, cujus rei ratio nulla reddi potest, sed solus Experientia est inventum, inquit Rondelet. meth. cur. morb. l. 3. c. 26. hinc verò ratio evidens redditur.) addens destruentia, vi stomachum & intestina consolandi non destituta, ut incidendo, attenuando, abstergendo tenaces, concentrando tenues, calorem fovendo, flatus discutiendo juvarent, tandem antispasmodicis ejus vires elevans, lumbricis nim. præparatis (non sale illorum volatili, ob causam infra dicendam.) pulvere epil. mirab. Myns. non, ut quædam editiones habent, ex factitia, sed nativa cinabari parato. Hæc enim nervosas demulcet partes, acrimoniam invertit, spasmodica corrigit, cum in ea solertissima Natura longè felicè uniat Mercurium & Sulphur, quàm Artifices in panaceis & pulveribus suis rubris duo ista miscere solent. Mixturem, ex aquis diluentibus, infringentibus, attenuantibus, ut refrigeraret, temperaret, rarefactionem & æstum humorum inhiberet, acres, sulphureos, volatiles, acidos fixos sylvestres humores, spicula infringeret, mortificaret, efferos quieti daret, incideret crassos, nervos roboraret, & vires restauraret, ac syr. avant. ut blando calore subveniret, immutaret, roboraret, flatus discuteret, causam imminueret. Emplastrum de Tacama hæc. quod Schröderus ex Monard. describit Pharmacop. Med. Chym. l. 2. c. 53. n. 18. stomacho longè utilissimum vocans, ventriculi totius regionem non induxit, sed scrobiculo cordis, cum sub illo magis quàm alibi nudus cubet. Emulsionem exhibuit, ut hostilem causam oblineret, demulceret, obtunderet, dilueret, refrigeraret, urinæ viam aperiret, sulphuream nimis ac oleosam bilem temperaret. Ventrem ac lumbos inungi curavit, ut foveret*

foveret calore partes tensas, contrahas laxaret, materiam discuteret, nervis blandiretur, *umbilicum illini* præcepit, ut emolliret, spasmus solveret, flatus discuteret, aromatica balsamica vi partes roboraret. *Nucham v. & spinam* dulcificantibus, temperantibus, antispasmodicis, nervinis oleosis balsamicis aromaticis particulis præditis, ut nervosis partibus robora ac arma adderet, ad ejiciendam affluentem materiam, ipsam causam immutaret, emendaret, ac imminueret. *Pilulas* præbuit ex aromaticis, *theriacalibus, nervinis, antispasmodicis, figentibus*, ut acrimonia humores exueret, spoliaret, ipsos educeret, spicula obtunderet, spiritus dispersos colligeret, dissipatos restauraret, turbidos sedaret, furibundos placaret, nervosas partes roboraret. In centro retinendæ sub tali statu sunt spasmodicæ causæ, nè extravagantes se extendant. *Theriaca cœlestis* vires polychrestas hîc laudare, *Laudanum opiatum* describere super sedeo; *Extractum papav. compositum*, quod ex capitibus papav. hortens. immaturis, ex succo flor. erratici probè tinct. & inspissat. paratum, à *Quibusdam Secretariis* sub *specifici Anodynæ* nomine occultatur, sua vi placante, figente, ligante in talibus casibus satis se commendat. Primis autem diebus *Laudan. opiatum* additum non fuit, quia materia penitus immatura, pertinax, cruda, non semper obsequitur *Opiatis* aut apta est, etiam si aliquantum obediat *papaveraceis*. *Acidulas*, sed non in dosi majori, propinavit, ut fervorem potissimum in ventriculo, intestinis ac vicinis partibus restingueret, sitim sedaret, urinæ & aliorum vasorum portas aperiret, salinas, sulphureas, heterogeneas varias particulas imbibere faceret, subigeret, enervaret, imminueret, spasmodicas contractiones ac tensiones solveret, nervosa firmaret, reliquias morbi tolleret. Prolixius harum genium ac facultates vid. in *descript. Excellentiss. Dn. Presidis*.

X. In *Diatâ Medicus* probè & causam morificam & vires invicem ponderans ac pensitans *juscula*, quia cibos summè averfabatur æger, injunxit, plures autem & alios cibos si exhibere tentasset, ventriculus ac intestina perferre, subigere non potuissent, flatus copiosiores producti, & medicamenta in sua actione impedita in dè corrupta fuissent. *Juscula* autem illa non nutrimentum solum suppeditarunt, sed & medicamenti sustinuerunt vices, diluendo, oblinendo, demulcendo. *Vino* interdixit, quia istud non aciditate solum, sed & potissimum sulphure suo volatili ac spirituofo fervorem ac calorem intendisset, spicula acuisset, spasmodicam affectionem extendisset. *Decoctum* verò hauriendum pro potu ordinario exhibuit non ingratum (omni enim studio Medicus in morbis, ut ordinarii potus averfatio absit, prospicere debet) ex *antispasmodicis, corrigentibus, discutientibus, balsamicis oleosis*, ut & symptoma illud molestissimum, quod non quidem ob periculum, sed ob molestiam ægro præsertim delicato ac impatienti illatam urgen-

cissimum sæpè est, sitim nempe intensam mitigaret, & simul modis dictis causæ morbificæ obviamiret, ac partibus affectis subveniret. Egregias in tali & similibus casibus vires possidet *scorzonera*, de qua *Vid. Magnif. Acad. Nat. Curios. Dn. Præsidis Tractatum doctissimum*. Ex paucis autem ingredientibus ista constabat portio, quia farrago istorum in tali potuum & medicamentorum etiam genere gratiam exuit, vires confundit, obtundit, perdit, ac ægro afflicto aliam sæpè addit afflictionem, crumenæ nim. ob pretium medicamentorum nimium tabem. Hisce armis hunc, *DEO benedicente*, debellavit hostem *Excellentiss. Dn. Præsides*, in alijs individuis ab hoc obsessis, non penitus quidem semper iisdem, sed tamen paribus alijs providè variando utens, cum Sapientissimum ac Benignissimum Numen plurima viribus paribus instruxerit, in hoc vel illo tamen variantia, medicamenta.

XI. At quædam circa hanc curandi methodum observatam moveri possent *Dubia*. *Cur vomitorium, purgans, leniens nullum exhibitum fuit?* *Resp.* 1. An quantitas causæ morbificæ tanta, quanta, ut indicans talis evacuationis constituat, requiritur, hic adfuerit, dubito, imò non multa, sed sæpè vel exigua materia in spasmodicis afflicta affectibus. 2. Indicans tale præsens à contraindicantibus, prohibentibus vinci facile potest. In hoc ægro ipsa intestina nimium constricta viam per fermentativam fusionem liquatis humoribus non concessissent, partibus affectis major irritatio inducta, materiæ acrimonia, spiculorum acies, sulphurearum particularum fervor ac volatilitas aucta, dolores exaltati, imò annon per novam istam fermentationem magis agitata, immutata causa paresis subsecuta fuissent. 3. Materia morbifica tum ob ineptitudinem non obsecundasset, hinc experientia testatur ante quartum vel quintum diem in tali spasmo, sive lenia, sive vehementia purgantia, sive per superius, sive per inferius guttur infundas, nihil penitus educere, dolores verò intendere. *Cur volatilia, calida, urinosa, spirituosæ, oleosa antispasmodica, quæ imbibentibus, diluentibus, temperantibus, destruentibus longè activiora, intermissa?* *Resp.* Talia nostris ænopotis, ubi talis æstuat, fervor ac Archæi furor adest, (nec omni stomacho) non convenire Experientiam testem adduco; Ratio ejus in promptu est. *Cur non statim antispasmodica illa, lumbric. & pulv. epil. mirab. Myns. primo addita fuerunt pulveri?* *Resp.* Morborum causæ non subito frangi, inverti, sed sensim emendari, tolli, postulant, hinc non tam præcipientes quam lentuli prudenter & feliciter sæpè curant. *Cur secundo vel tertio die morbus non cessavit, cum tamen eadem saltem medicamenta adhibita, eadem à Medico intentio observata fuerit?* *Resp.* 1. non penitus non profuerunt Medicamenta, causæ enim ferociam sensim mitigarunt, spicula infregerunt, aculeos obtuderunt, partes reduxerunt, periculum majus averterunt. 2. Et habent sua tempora morbi, quæ usu Artis & diligenti observatione exactè notet Medicus. Rarissimè hoc spasmi genus ante quintum, aliquando septimum diem tolles. Verum, *inquies, cur ergo ægrum clysteribus, pulveribus, mixturis, emulsionibus, pilulis, &c. maceravit Medicus, cur non tempus illud, quo morbus hic tolli solet, expectavit?* *Resp.* Naturam in suis actionibus multum juvare valet Ars, subito tamen & in instanti quasi nihil producere, sed certum expectare terminum utraq; tenetur, quod in Artis & Naturæ laboratorijs, ubi sæpius absque Artis auxilio Natura succumbit penitus, quotidie patet. Hæc sunt, quæ de Spasmo hoc proponere, & publicæ ventilationi exponere libuit. Sit Gloria DEO.